

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIM PEDAGOG XODIMLARINING DARS
JARAYONIDAGI FAOLLIKLARI**

Yulikova Malohat Yusufvna

Farg‘ona viloyati Oltariq tumani

10-umumta‘lim maktab o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim tizimida pedagog xodimlarning bola tarbiyasidagi roli va o‘qituvchi mahorati, pedagogga qo‘yiladigan talablar yoritib berilgan. Pedagogik faoliyat kelajak avlodni hayotga, mehnatga tayyorlash, ta‘lim-tarbiya berishda maxsus tayyorlangan mehnat faoliyati.*

Kalit so‘zlar: *Ta‘lim, tarbiya, pedagog, aql-zakovat, tafakkur, dars, mahorat, g‘oya, o‘qituvchi, mustaqil, yo‘nalish, egalik, ong.*

Annotation: *In this article, the role of pedagogues in the education of children and the skills of teachers, requirements for pedagogues are highlighted in the primary education system. Pedagogical activity is specially prepared labor activity for preparing the future generation for life and work.*

Key words: *education, upbringing, pedagogue, intelligence, thinking, lesson, skill, idea, teacher, independent, direction, ownership, consciousness.*

Аннотация: *В данной статье освещается роль педагогов в воспитании детей и квалификация учителей, требования к педагогам в системе начального образования. Педагогическая деятельность - это специально подготовленная трудовая деятельность по подготовке будущего поколения к жизни и труду.*

Ключевые слова: *образование, воспитание, педагог, интеллект, мышление, урок, умение, идея, учитель, самостоятельный, направление, собственность, сознание.*

Pedagoglarga qo‘yiladigan talablar majmuasi pedagogika fanlari va adabiyotlarda ilmiy, nazariy va amaliy jihatlariga asoslanadi. Shuningdek, milliy ta‘lim tizimining bugungi holati uni zamon talablaridan kelib chiqqan holda modernizatsiya qilish, yoshlarni yuksak bilimli, jismonan va ma‘naviy jihatdan sog‘lom insonlar etib tarbiyalash, ta‘lim muassasalari yetakchi va pedagoglarining nufuzini oshirish zarur, va ularning samarali ishlashi uchun sharoit yaratish bo‘yicha izchil chora-tadbirlarni amalga oshirishni taqozo etadi. Shu o‘rinda bizni ushbu masalaga kiritilgan bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining siyosiy qarashlariga qo‘yiladigan yangi talablar muammosi qiziqtiradi.

O‘qituvchining siyosiy qarashlari uning siyosiy g‘oyalari, ongi, mahorati va madaniyati majmui bilan shakllanadi. Shu munosabat bilan o‘qituvchining mustaqil va yangi siyosiy qarashlari pedagogik mahorat va ta‘limni boshqarish malakasi sohalari bilan bog‘liq masaladir. Oliy pedagogik ta‘lim jarayonida bo‘lajak boshlang‘ich sinf

o'qituvchilarining mustaqil va yangicha siyosiy qarashga ega bo'lishlari uchun pedagogik mahorat va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish borasidagi ishlariga asosiy e'tibor beriladi.

Qabul qilingan ta'lim tizimiga oid me'yoriy-me'yoriy hujjatlarda belgilangan vazifalarni nazariy-pedagogik tahlil qilish va zamonaviy pedagogik tadqiqotlar natijalaridan kelib chiqib, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining siyosiy qarashlariga qo'yiladigan yangi talablarning quyidagi uchta tamoyilini sifat jihatidan aniqlash mumkin:

1. milliy ong;
2. mustaqil siyosiy fikr;
3. siyosiy tashabbus.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining milliy ongi milliy g'oyaga asoslanadi: 1) insonparvarlik; 2) xayriya; 3) vatanparvarlik.

Shu ma'noda, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining milliy ongini uning kutilgan insonparvarlik, xayrixohlik, vatanparvarlik darajasi belgilaydi. Bu tamoyil – milliy ong darajasi boshlang'ich sinf o'qituvchisida shakllangan sifatning sifati va ularda qanday harakat qilishiga qarab baholanadi.

- Ikkinchi yangi talab – bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil siyosiy qarashlari bo'lishidir. Mustaqil siyosiy qarashning asosini uchta omil tashkil qiladi:

- 1. siyosiy bilim;
- 2. siyosiy axloq;
- 3. siyosiy harakatchanlik.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining siyosiy bilimi uning davlat va jamiyatdan xabardorligi, siyosiy ta'limotlarni egallashi, yangi siyosiy tafakkuri bilan belgilanadi. Uning siyosiy axloqi kasbiy madaniyati, qarama-qarshi fikrlarni tinglash qobiliyati va o'ziga xos axloqiy munosabatidan iborat.

- Siyosiy harakatchanlik - bu boshlang'ich sinf o'qituvchisining o'z huquqlari doirasida siyosiy jarayonlarda ishtirok etishi, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishini kasbiy targ'ib qilish, siyosiy harakatlar natijalarini nazorat qilish. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining siyosiy qarashlariga qo'yiladigan uchinchi yangi talab siyosiy tashabbuskorlikdir. Siyosiy tashabbusning asosi uchta rejadan iborat:

- 1. yaxshi siyosiy g'oyalarni ilgari surish;
- 2. adolatli siyosiy g'oyalarni qo'llab-quvvatlash;
- 3. Siyosiy onglikda boshqalarga o'rnak bo'ling.

Zero, boshlang'ich sinf o'qituvchilarining siyosiy qarashlariga qo'yiladigan yangi talablar siyosiy, uslubiy va pedagogik qonuniyatlar uyg'unligiga asoslanadi. Shuning uchun bu erda ikkita masala alohida e'tiborga loyiqdir:

- 1.Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining siyosiy qarashlarini yangi talablar asosida shakllantirish;

- 2. Ularni mustaqil va yangi siyosiy qarashlarini talabalar ongiga singdirish metodikasi bilan qurollantirish.

- Shuningdek, innovatsion klaster texnologiyasi tamoyillari asosida ta'lim mazmunini takomillashtirish va bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisini kelajakka yo'naltirish bo'yicha nazariy qarash va yondashuvlarni aniqlash maqsadida ularning o'ziga xos jihatlari ishlab chiqilib, ta'lim jarayoniga joriy etildi. Siyosiy ta'limning innovatsion klaster texnologiyasi va kelajakka yo'naltirish tamoyillari asosida ta'lim mazmunini ishlab chiqish bo'yicha o'quv-uslubiy qo'llanmalar yaratish orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining siyosiy ta'limida quyidagilarni amalga oshirish zarur:

- bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi siyosiy ta'limining istiqboldagi yo'nalishlari va innovatsion klaster texnologiyasi tamoyillari asosida ta'lim mazmunini takomillashtirish imkoniyatlarini ochib berish;

- innovatsion klaster texnologiyasi va operativ-metodik mexanizmlarni ishlab chiqish orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining siyosiy qarashlarining tashkiliy tarkibiy qismlari (rejalashtirish, loyihalash, amalga oshirish va baholash) mazmunini takomillashtirish;

- maxsus fanlarni o'qitish jarayonida bo'lajak pedagoglarning siyosiy ta'limini (loyiha, hamkorlikda o'qitish, rivojlantiruvchi) texnologiyalari va o'quv-uslubiy ta'minotini rivojlantirish orqali kasbiy tayyorgarlik metodikasini takomillashtirish;

- innovatsion texnologiya asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining siyosiy bilimni oshirish va sifat ko'rsatkichlarini (aksiologik, ijodiy-kognitiv, operativ-faol) baholash mezonlarini ishlab chiqish.

- Maktab ijtimoiy muhit tomonidan bolaga ta'sir qiladigan va malakali shaxslar tomonidan ta'lim faoliyatini samarali tashkil etadigan birinchi bilim markazidir. Har bir bolaning psixikasi o'zining murakkab konfiguratsiyasiga ega va unga ta'sir qiluvchi omillar va ularning ta'siri ham juda farq qiladi. Yoshlar qalbi va ongida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini shakllantirish, ularni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda buyuk mutafakkirlarimiz merosi muhim ahamiyat kasb etadi. Yosh avlodning shaxs sifatida shakllanishida oiladan tashqari uzluksiz ta'lim-tarbiyaning ham oz ahamiyati va vazifalari bor. O'qituvchi yosh avlodni el-yurtimizga munosib farzandlar etib tarbiyalashdek muhim va g'ururli, ayni paytda mas'uliyatli vazifani ado etadi. Pedagogning siyosiy yetukligi bolalarni sifatli tarbiyalash uchun xalq va jamiyat oldidagi mas'uliyatini anglashga, o'quv-tarbiyaviy vazifalarni hal etishga ijodiy yondashishga, o'z mahoratini doimiy ravishda faollashtirishga, hamkasblarining mehnatda kamol topishiga yordam beradi.

Pedagog-pedagog bolalarga kundalik hayotda, o'yinlarda, mashg'ulotlarda, mehnat faoliyatida va ular bilan muomala qilishda ta'sir ko'rsatadi. U har bir bolani sinchiklab o'rganishi, uning shaxsiy xususiyatlarini, qobiliyatini bilishi, pedagogik sezgirlik ko'rsatishi, bolalarning xulq-atvori va mehnat natijalarini halol baholay olishi,

ularga o'z vaqtida yordam bera olishi, oilaviy ahvoli bilan qiziqishi kerak. Zamonaviy pedagogning asosiy fazilatlaridan biri o'z kasbiga sadoqati, g'oyaviy e'tiqodi, o'z kasbiga muhabbati, bu kasbga cheksiz sadoqati o'qituvchi-pedagogni boshqa kasblardan ajratib turadi. Bolalarni sevish pedagogning qiyin ishini jozibali va oson qiladi. Bunday munosabat bolada o'qituvchiga nisbatan ishonchni uyg'otadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi O'RBQ – 637 sonli Qonuni.2020-yil 23-sentabr.

2.O'zbekiston Respublikamiz Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning "O'qituvchi va murabbiylar kuni" munosabati bilan so'zlagan nutqi. 2020-yil 30-sentabr.

3.Raxmonov, A. R. (2019). Innovatsion ta'lim klasteri o'quv faoliyatiga samarali usul sifatida. «Barqaror Rivojlanishda Uzluksiz Ta'lim: Muammo Va Yechimlar» xalqaro ilmiy-amaliy anjuman, 2, 46.

4.Muxitdinova, & Xalilova. (2020). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida axborot-kompyuter texnologiyalarini musiqa tarbiyasi vositasi sifatida qo'llashning xususiyatlari. Xalq ta'limi. Ilmiy-metodik jurnal, 3(0056), 6.